

191684 - بعد از افطار متوجه خون پررود شده اما شک دارد که خونریزی پیش از افطار رخ داده یا پس از آن

سوال

در ایام رمضان کمی پس از افطار متوجه اندکی خون عادت ماهیانه شدم، اما نمی دانم که حیض پیش از افطار رخ داده یا بعد از آن؟ آیا به جای آن روز باید روزه بگیرم یا نه؟

پاسخ مفصل

از جمله قواعد فقهی که علما ذکر کرده اند این است که: اصل در هر حادثه ای تخمین اتفاق افتادن آن در نزدیک ترین زمان است.

معنی این قاعده چنین است که: اگر امری رخ دهد و امکان داشته باشد که وقت آن نزدیک یا دور باشد و هیچ قرینه ای وجود نداشته باشد که یکی از دو احتمال را ترجیح دهد، وقت معتبر نزدیک ترین زمان برای اتفاق افتادن آن است؛ زیرا این وقتی است که یقین داریم در آن اتفاق افتاده و دیگری مورد شک است.

از فروع این قاعده اینکه: اگر شخصی در لباس خود اثر منی یافت و دانست که به سبب احتلام است و احتلام را به یاد نیاورد آن را به آخرین باری که خوابیده مرتبط می داند و نمازهایی که پس از آن خواب به جای آورده را دوباره می خواند.

زرکشی در کتاب «المنثور فی القواعد» و سیوطی در کتاب «الأشباه والنظائر» این قاعده را ذکر کرده و فروعی را برای آن آورده اند که می توان در این دو منبع به آن مراجعه کرد.

بنابراین اگر زنی متوجه خون حیض شود و نداند کی این خونریزی اتفاق افتاده. قبل از غروب یا بعد از آن. در این حال وقت آن را بر اساس نزدیک ترین وقت قرار می دهد و نزدیک ترین وقت در مساله ای که شما ذکر کردید، پس از مغرب است.

در «الموسوعة الفقهية» (۱۹۴/۲۶) آمده است: «از این قبیل مساله ای است که فقها گفته اند که اگر زنی متوجه خون حیض شد و وقت خروج آن را ندانست حکم آن همانند کسی است که در لباسش متوجه منی شده و وقت خروجش را نمی داند، یعنی او باید غسل دهد و نمازهایی که پس از آخرین خوابش خوانده را دوباره بخواند و این قول کمترین پیچیدگی را دارد و واضح ترین قول است.»

از شیخ محمد بن محمد المختار الشنقیطی حفظه الله درباره‌ی زنی پرسیدند که پس از نماز مغرب متوجه خون حیض شده و ندانسته که این قبل از غروب رخ داده یا پس از آن؛ حکم نماز و روزه‌اش چیست؟

ایشان پاسخ دادند: «اگر خون را دید و به گمان غالبش پیش از مغرب خارج شده شکمی در این نیست که روزه‌ی آن روز باطل است و باید قضای آن را به جای آورد.

اما اگر ظن غالبش بر این بود که خون تازه است و پس از مغرب خارج شده روزه‌اش اشکالی ندارد و پس از پاکی، آن نماز مغرب را قضا و به جای آورد.

اما اگر مردد بود و [در مورد وقت آن] شک داشت، قاعده نزد علما رحمهم الله چنین است که **«به نزدیک‌ترین حادثه نسبت داده می‌شود»**. چرا که اصل بر درستی روزه است تا آنکه دلیل بر عدم درستی آن باشد و اصل بر این است که او یک روز کامل را روزه بوده و چیزی بر ذمه‌اش نیست مگر آنکه از وجود عامل تاثیرگذار مطمئن شویم که در آن صورت حکم به عدم صحت روزه خواهیم کرد. اما این خون در [روزه‌ی] آن روز تاثیری نمی‌گذارد و این مساله عکسی است چون اگر بگوییم: روزه‌اش صحیح است باید قضای مغرب را [پس از پایان حیض] به جای بیاورد، و اگر بگوییم روزه‌اش صحیح نیست آن نماز مغرب هم قضایی ندارد، یعنی اگر روزه‌اش درست شود قضای مغرب برایش لازم می‌گردد زیرا دخول وقت، [نماز مغرب] را برای زن حائض واجب کرده و آنطور که فقهای حنفیه و برخی از اصحاب امام احمد می‌گویند آخر وقت مغرب حساب نیست [بلکه اول وقت آن معتبر است]». شرح زاد المستقنع شیخ شنقیطی.

حاصل آنکه: روزه‌ی شما در صورتی که مطمئن نیستید خون پیش از مغرب خارج شده، صحیح است.

والله اعلم.